

Kitap Gölgesi

Piranalarla Yüzen Çocuk

David Almond'ın çocuklar için yazdığı "Piranalarla Yüzen Çocuk" adlı romanı, Oliver Jeffers'in resimleri ve Mine Kazmaoğlu'nun çevirisiyle **Günişliği** Kitaplığı tarafından yayımlandı.

□ Mavisel YENER

1951, İngiltere doğumlu David Almond, Garajdaki Giz (Skellig, 1998) adlı çocuk romanıyla ödüller aldı. Sinemaya ve operaya uyarlanan bu kitabını, pek çok ödül kazanan ve çocuk edebiyatı sınırlarını aşan bir başyapıt olarak ünlenen Dünya Büyülü Bir Yer (Kit's Wilderness, 1999) izledi. Hemen her kitabında İngiltere kırsalını konu alan Almond'ın Alevler Arasında (The Fire-Eaters, 2003) adlı romanı da savaş karşıtı söylemiyle dikkati çekti, ödüller aldı. My Dad's a Birdman (Babam Bir Kuşadam, 2008), Slog's Dad (Slog'un Babası, 2010) ve Ay'a Tırmanan Çocuk (The Boy Who Climbed into the Moon, 2010) ile resimli çocuk kitaplarına yönelen Almond'ın Türkçeye çevrilen son çocuk romanı **Piranalarla Yüzen Çocuk**. Almond, 2010'da dünya çocuk edebiyatının en önemli ödülü olan Hans Christian Andersen'i kazanmıştı. Değerli illüstratör Oliver Jeffers'in resimlediği "Piranalarla Yüzen Çocuk", annesi ve babası öldükten sonra, amcası Ernie, yengesi Annie ile birlikte yaşayan Stanley Potts'un öyküsü. Romanın yan karakterleri Annie, Dostoyevski, Nitasha, Pancho Pirelli ve diğerleri, kurguda yerlerini almış. Çocuk okur fark edemese de özellikle Dostoyevski külliyyatına hâkim olan yetişkinler, bu karakterin adının neden Dostoyevski olduğunu tahmin etmekte zorlanmayacak.

SİNEMATOGRAFİK BİR ROMAN

Stan'in tersanede işçi olan amcası işten çıkarılınca geçinmek için evinde balık konservesi üretmeye karar verir. Evi, balıklar ve balık işleme makineleri ile doldurken hırsına yenilir, işini sürekli büyütme hevesine kapılır. Makineler büyüdükçe evdeki yaşam alanı daralır. Stan okulu bırakıp amcasına yardım etmek zorunda kalır. Yengesi, doğum gününde Stan'in panayıra gitmesine izin verince hayatını değiştirecek adım atılmış olur. Artık hiçbir şey sıradan değildir. Panayırda çok ilginç insanlarla tanışmıştır Stan. Panayırdan kazandığı minik Japon balıkları ile eve döner. Bu, onun için müthiş bir ödüldür, kendisiyle gurur duyar.

Amcasının, akvaryum balıklarını yeni deneyinde kullanmak için öldürmesi Stan'in kalbini kırar. Tam da bu noktada yazar devreye girip "Siz olsanız ne yapardınız?" diye okura sorar "Amcanızı affettiğinizi mi söylersiniz? İstirap içinde yerlerimi yumrukladınız? Acı içinde çığlık mı atardınız? Öfkeyle feryat mı ederdingiz? Homurdanarak tepinip tükürür müydünüz? Ya Stan? O bunların hiçbirini yapmadı" (s. 62).

Stan, panayırdan tanıştığı Dostoyevski'den "Ördek Yakalama Standı"nda çalışma teklifi almıştır, panayırdakilerle birlikte gezip dolaşmak hem de çalışmak için evi terk eder. Artık tuhaf bir ailesi vardır. Zorlu bir mücadelenin öznesidir o. Dostoyevski ve kızı Nitasha ile Stan'in maceraları böylece başlar. Nitasha ile pek çok benzer yanlarının oluşu dostluklarını pekiştirir. Nitasha, kitabın çarpıcı karakterlerinden biridir. Arka planda onun da hikâyesi aktarılır, okurdan tuhaf olasılıklar üzerinde tahminler yapması istenir. Yapbozun parçaları biraraya geldikçe ince ayrıntılar fark edilir. Karakterlerin hepsi hem toplumun gözünün önünde olan hem de yaşamın virajlarında savrulmuş

"görünmeyen" karakterlerdir. Özellikle çocuk kitaplarında böyle karakterlerin yer almasını önemli buluyorum.

Fellini'nin, sirk hayatını anlatan "Sonsuz Sokaklar" filmi, David Almond'ın bu yapıtı ile bazı yönlerden paralellikler taşıyor. "Piranalarla Yüzen Çocuk"tan çok iyi bir film senaryosu yazılabilir. "Bütün bu sonsuzluk içinden kaç hikâye çıkar acaba?" (s. 228) diyor Almond. Tam da bu cümleden hareketle bu romandan bir değil pek çok film çıkabilir, diye düşünüyorum.

ZİHİNDEKİ PİRANALAR

Stan'in amcasının işini kaybetmesi, iflas eden tersane şirketi, sosyal bir soruna parmak basarken öte yanda kurgu fantastik boyutlara da kayıyor. Bu da kurgunun gerçekçilik ve fantastik hamurunun başarılı bir karışımı olduğunu gösteriyor.

Kendi kararlarını verip cesurca uygulayabilen, kendi kanatlarıyla uçabilen Stan'in mutlu olmak için gösterdiği çabaya tanık olurken kimi zaman hüzünlüyor, kimi zaman gülümsüyoruz. Dostoyevski'nin "Hepimizin bir parçacık deliliğe ihtiyacı yok mudur?" (s. 128) sorusu ile felsefenin derin sularna dalıyoruz. Bir yanda aile ilişkilerini sorgularken öte yanda dostluğun, sevginin gücünü duyumsuyoruz. Stan'in arayışı, okurun da arayışına dönüşüyor.

Stan'in uzaktaki yengesiyle amcasına duyduğu özlem, naif bir dille anlatılıyor. "Ay, insan yüreklerinin hasretleriyle yüklüdür" (s. 90). Stan ne denli güçlü olsa da, onun özlemle yanıp tutuştuğu okura hissettiriliyor. Çocuk okurun, Stan'in ve romandaki diğer karakterlerin olaylar karşısında gösterdiği psikolojik tepkilerle ilgilenmesi, bunlar üzerinde düşünmesi kaçınılmaz.

Japon balıklarına amcanın verdiği zarar Stan'i, belki de çoğumuzun hayatında en az bir kez geldiği ama cesaret edip yapamadığı, o "çekip gitme" noktasına getirir. Stan bu yolculukta, kendi ve insanlar hakkında pek çok şey öğrenecek; efsaneleşen bir gösteri sanatçısı olabilmek için korkularını yenmesi gerekecek. Çünkü asıl düşmanı piranalar değil korku! "Çoğu için zihindeki pirana, gerçeği kadar öldürücüdür" (s. 176). Pek çok sıkıntı, çilginca olay içinde büyüyen bu sıska oğlan ve ailesini nasıl bir dönüşüm bekliyor göreceğiz. Yazarın sesinin fazlaca duyulduğu metinlerle aram çok iyi değildir fakat Almond bunu öylesine başarıyla yapıyor ki şapka çıkarıyorsunuz. "... Bu hikâyeyi bırakıp dünyanın başka bir yerinde bambaşka bir hikâye bulup onu anlatmaya bile başlayabiliriz. Ama yok. Belki daha sonra. En iyisi hikâyemizi dağınık bırakmayalım, parçaları bulup toplamaya çalışalım" (s. 156). Hikâye sırasında anlatıcının okuyucu ile konuşması, sıklıkla okura fikir sorması, dikkat çekici.

Kitaptaki yetişkinlerin çoğu hırslarına yenik düşmüş. Yine de değişim ve dönüşüm içindedirler. Almond, okuruna bardağın dolu yanını göstererek bitirir romanı. Son cümle çarpıcı: "Ne de olsa, bütün dertlerine, hatalarına karşın bu insanların iyi ve temiz yürekleri var." İlginc, unutulmayacak bir kitap. ■

www.maviselyener.com

Piranalarla Yüzen Çocuk / David Almond / Resimleyen: Oliver Jeffers / Çeviren: Mine Kazmaoğlu / Günişliği Kitaplığı / 230 s. / 2015 / 9+

KİTAPÇI

M. YENER, A. AKAL, Ç. GÜNDEŞ

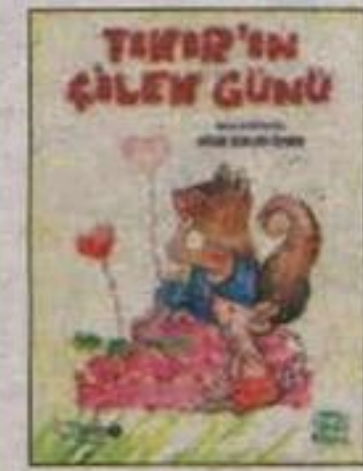
Azıcık Korkutan Masallar / Italo Calvino / Resimleyen: Pia Valentinis / Çeviren: Meryem Mine Çilingiroğlu / Yapı Kredi Yayınları / 2015 / 100 s. / 8+

Korku türünü seviyor musunuz? İşte bu masallar tam size göre... Obur küçük kızları yiyen kurtlar mı dersiniz, kızları cehenneme atan şeytan mı, gölgesinden korkup ölen korkusuz yiğitler mi...

Devler, iskeletler, haydutlar, şeytanlar, büyüler... Hepsi de tüylerinizi ürpertmek için hazır bekliyor. Merak etmeyin, çoğunun sonu iyi bitiyor, rahat bir uyku çekebileceksiniz.

Tıkır'ın Çilek Günü / Yazan ve Resimleyen: Aysun Berktaş Özmen / Redhouse Kidz / 2015 / 48 s. / 4+

Tıkır'ın doğum gününde annesi ona kocaman bir çilekli pasta yaptı, üzerine de bir mum koydu. Ama Tıkır doğum gününe kimi çağırırsa herkesin bir işi vardı. Şimdi çok üzgün. Siz gider misiniz onun doğum gününe? Belki bir sürpriz parti yapabilirsiniz. Yeşil Seri'den Tıkır'ın doğum günü öyküsü...

Osman Hamdi Bey'den Picasso'ya Çocuklar İçin Sanat / Süreyya Evren / Resimleyen: Fatih Aksular / Pan Yayıncılık / 2015 / 172 s. / 7+

Gerçek adı Süreyya Evren Türkeli olan yazar, soyadını atıp, adına bir "y" daha ekleyerek kullanmaya başlamış. Adında

farklılık yaratan sanatçı, bu kitabıyla da çocukların dünyasında fark yaratıyor, sanatın güzelliklerine ve sınırsızlığına dikkat çekiyor. "Bu Kitabı Nasıl Kullanmalı" diye bir açıklamayla başlayan sayfalarda, "Dünyanın farklı yerlerinde sanatçılar yepyeni olasılıklar keşfedip duruyor. Sanat, akla hayale gelmeyecek olanın akla hayale gelmesi olmayı sürdürüyor" diyor yazar. Kitap, "Sanatçıların yapıp ettikleriyle ilgileniyor. Yaşamı seviyor ve acaba başka neler yapabiliriz diye sormaktan hoşlanıyor." Bu kitabı okuyan çocukların sanatı sevmemesi olası değil. Eğlenceli dili, çocukların anlayabileceği, üzerinde düşünebileceği, yorum yapabileceği ve uygulayabileceği anlatımlar ve önerilerle sürüyor. Sadece çocukların değil, yetişkinlerin de eğlenerek okuyacağı ve sanatla ilgili görüş kazanabileceği bir başucu kitabı...